Cevat Özkaya Ağabey

Erdal ELİBÜYÜK

25.10.2026 -

Bir Müslüman Portresi

Cevat Özkaya ağabeyin ardından taziye için bir araya geldik. Onu tanıyan, onunla yıllarca yol yürüyen dostlarıyla buluştuk. Sohbetler edildi, hatıralar anlatıldı. Herkes kendi penceresinden Cevat ağabeyi anlattı. O sohbetlerde bir insanın geride bıraktığı izlerin, makam ve unvanlardan çok daha kıymetli olduğunu bir kez daha gördüm.

Benim de kendisiyle ilgili hatıralarım var. Siyasi hayatımda ve sivil toplum çalışmalarımda kendisini birçok kez ziyaret ettim. Sohbetinden istifade ettiğim, görüşlerine değer verdiğim bir ağabeyimdi. Onu yalnızca fikirleriyle değil, insanlara yaklaşımıyla da tanıdım.

Cevat ağabeyi anlatırken onu bir siyasi kimliğe, bir döneme ya da yalnızca yaptığı yayıncılık çalışmalarına sığdırmak mümkün değil. Onun hayatında fikir, ahlak, merhamet ve mücadele birbirinden ayrı değildi. Bir düşünceyi savunmanın yanında, o düşüncenin insanda nasıl bir karşılık bulduğunu da önemserdi.

Yeniden Millî Mücadele çevresinde başlayan yolculuğu, dönemin fikir mücadelelerini ve arayışlarını anlamak bakımından da önemliydi. O yılların tartışmaları, ayrılıkları ve farklı değerlendirmeleri vardı. Fakat Cevat ağabeyin hayatını yalnızca bu tartışmalar üzerinden okumak eksik kalır. Onun düşünce dünyasını, yayıncılık çalışmalarını, insan hakları mücadelesini ve insanlarla kurduğu ilişkileri birlikte değerlendirmek gerekir.

Pınar Yayınları, bu çabanın önemli bir parçasıydı. Türkçeye kazandırılan eserler, okurların düşünce dünyasını genişletmeye ve farklı fikirlerle buluşmasına imkân sağladı. Bir kitabı yayımlamak yalnızca sayfaları çoğaltmak değildir. Bazen bir toplumun düşünme biçimine, kavramlarına ve geleceğine katkıda bulunmaktır. Cevat ağabeyin yayıncılık serüveni de bu yönüyle ayrıca önemlidir. Pınar yayınları bu anlamda inşaallah sadaka-İ cariyesi olarak devam eder.

Onun hayatında insan hakları meselesinin de ayrı bir yeri vardı. MAZLUMDER çevresindeki çalışmalar, Bosna ve Balkanlar'da yaşanan acılar, Filistin meselesi ve Şemdinli davası gibi başlıklar, dönemin vicdan sahibi insanlarının gündeminde önemli yer tutuyordu. Cevat ağabeyin bu meselelerle ilgisi, yaşananları yalnızca siyasi gelişmeler olarak değil, insanın onuru ve adalet arayışı üzerinden değerlendirme çabasını da gösteriyordu.

Çünkü onun dünyasında mesele, yalnızca kimin haklı olduğunu söylemek değildi. Haksızlığa uğrayanın yanında durabilmek, insanın acısını hissedebilmek ve gerektiğinde bedel ödemeyi göze alabilmekti. Merhamet, onun için sözde kalan bir duygu değildi.

Cevat ağabeyin merhameti gözlerindeydi. Bazen bir insanı anlatmak için uzun cümlelere ihtiyaç duymazsınız. Bakışları, konuşması ve insanlara yaklaşımı size onun dünyası hakkında çok şey söyler. Benim hafızamda kalan Cevat ağabey, ilk önce bu insani tarafıyla yer etti.

O, politik bir kişilik olmanın ötesindeydi. Hayatı dar siyasi hesaplarla okumazdı. Farklı çevrelerden insanlarla konuşabilir, ortak meseleler etrafında buluşmanın yollarını arardı. Bir insanın hangi çevreden geldiğinden önce ne söylediğine, nasıl davrandığına ve hangi ahlaki ölçülere sahip olduğuna bakmak gerektiğini hatırlatırdı.

Milletvekilliği teklifini dahi kabul etmemiş olması da onun hayatı ve tercihleri üzerine düşünmeye değer bir ayrıntıdır. Herkesin makam sahibi olmayı hedeflediği bir dünyada, insanın önüne gelen bir imkânı kabul etmemesi bize başka bir hayat anlayışını gösterir. İnsanın kendisi için belirlediği ölçüler, bazen kendisine sunulan imkânlardan daha kıymetlidir.

Cevat ağabeyin bir başka özelliği de görünür olmayı tercih etmemesiydi. Bazı insanlar yaptıklarını anlatmaktan çok, yapılması gerekeni yapmaya çalışırlar. Onların bıraktığı iz, kendileri konuştukları için değil, başkaları onları anlattığı için görünür hale gelir.

Taziye sırasında dinlediğimiz hatıralar da bunu gösteriyordu. Prof. Dr. Burhanettin Can Hoca'nın ve Şemsettin Özdemir ağabeyin anlattıkları, Cevat ağabeyin yalnızca bir fikir insanı olarak değil, dostluklarına sadık, ilişkilerinde ölçülü ve insanları bir arada tutmaya çalışan bir şahsiyet olarak da hatırlandığını ortaya koyuyordu.

Bazı insanlar bulundukları ortamda ayrılıkları derinleştirir, bazıları ise farklılıkların içinde ortak bir zemin arar. Cevat ağabey, ilk gruptan değildi. İlkelerinden vazgeçmeden konuşabilen, farklı düşünen insanlarla ilişki kurabilen ve ortak iyilik için kapıları kapatmayan bir tavrı vardı. Bu, bugün daha çok ihtiyaç duyduğumuz bir ahlak.

Onun hayatına bakarken geçmişi, bugünü ve yarını birlikte okuyabilen insanların kıymetini de anlıyoruz. Geçmişi bütünüyle yüceltmek de bugünü yalnızca eleştirmek de kolaydır. Asıl mesele, yaşananlardan ders çıkararak yarına dair bir söz ve sorumluluk taşıyabilmektir. Cevat ağabeyin düşünce ve yayıncılık çalışmalarında bu arayışın izlerini görmek mümkündü.

Vefatının ardından farklı çevrelerden gelen taziye mesajları da onun toplumun değişik kesimlerinde karşılık bulan bir insan olduğunu gösterdi. İnsanların ardından söylenen sözler elbette tek başına bir hayatın bütününü anlatmaz. Fakat farklı düşüncelere sahip insanların aynı insanın ardından saygıyla konuşabilmesi, geride bırakılan ahlaki miras hakkında fikir verir.

İnsan bu dünyadan ayrılırken arkasında ne bırakıyor? Makamlar, unvanlar, sahip olunan imkânlar bir gün geride kalıyor. Geriye insanların bizi nasıl hatırladığı kalıyor.

Cevat Özkaya ağabeyin ardından düşünürken aklıma İsmet Özel'in şu dizesi geliyor.

"Ölüyoruz, demek ki yaşanılacak."

Ölüm, yalnızca bir hayatın sona ermesi değil, yaşayanlar için de bir muhasebe vesilesidir. Bir insanın ardından onu hayırla anabiliyorsak, hayatından kendimize bir ders çıkarabiliyorsak, bıraktığı iz halâ bizimle demektir.

Cevat Özkaya ağabeye Allah'tan rahmet diliyorum. Rabbim kusurlarını affetsin, mekânını cennet eylesin. Ailesine, dostlarına ve onu sevenlere sabır versin. Geride bıraktığı güzel hatıraları ve hayırlı çalışmaları, kendisi için sadaka-i cariye eylesin.

Mekânın cennet olsun Cevat ağabey.